

Una pell de caiman, vuit anys i una tardor

Gabriel García Márquez va arribar a Barcelona el 1967, aclaparat per l'èxit de *Cent anys de solitud* i amb molt pocs diners. El 1975 va marxar amb les butxaques plenes, *El otoño del patriarca* sota el braç i el pes de la fama.

Molts anys més tard, davant la proximitat de la mort, l'escriptor Gabriel García Márquez s'hauria de recordar d'aquella remota tarda que va arribar a Barcelona amb una pell de caiman a la maleta. Aleshores Barcelona ja era una ciutat d'1,7 milions d'habitants. A pesar del franquisme, hi havia un sector editorial potent i una subterrània efervescència intel·lectual que esperava, latent, que el final del franquisme li permetés esclatar. Aquell 1967, Serrat triomfava amb "Paraules d'amor"; Oriol Bohigas, amb Martorell i Mackay, aixecaven la seu de l'editorial Destino a Badalona; Pere Portabella debutava com a director de cinema amb *No compteu amb els dits* i Josep Pla rebia el premi Serra d'Or per *El quadern gris*.

A aquella Barcelona arribà Gabriel García Márquez, atret per la seva representant en el món editorial –i incansable esperonadora d'alta literatura– Carme Balcells, però també per un vell mestre. A l'última entrevista que García Márquez va concedir a un mitjà de comunicació, la que li féu Xavi Ayén a *La Vanguardia* el 2006, l'escriptor colombià deia que Barcelona ja li era familiar abans d'arribar: "Tinc la impressió que aquella ciutat no ens va sorprendre molt. Era com si ja l'haguéssim vist abans. La raó per la qual no vam anar a cap altre lloc és Ramon Vinyes, el 'savi català' que vaig fer aparèixer com a personatge a *Cien años de soledad*. A la Barranquilla de

la meva joventut, ell m'havia 'venut' fins a tal punt la Barcelona idealitzada dels seus records d'exiliat, que no vaig dubtar en cap moment."

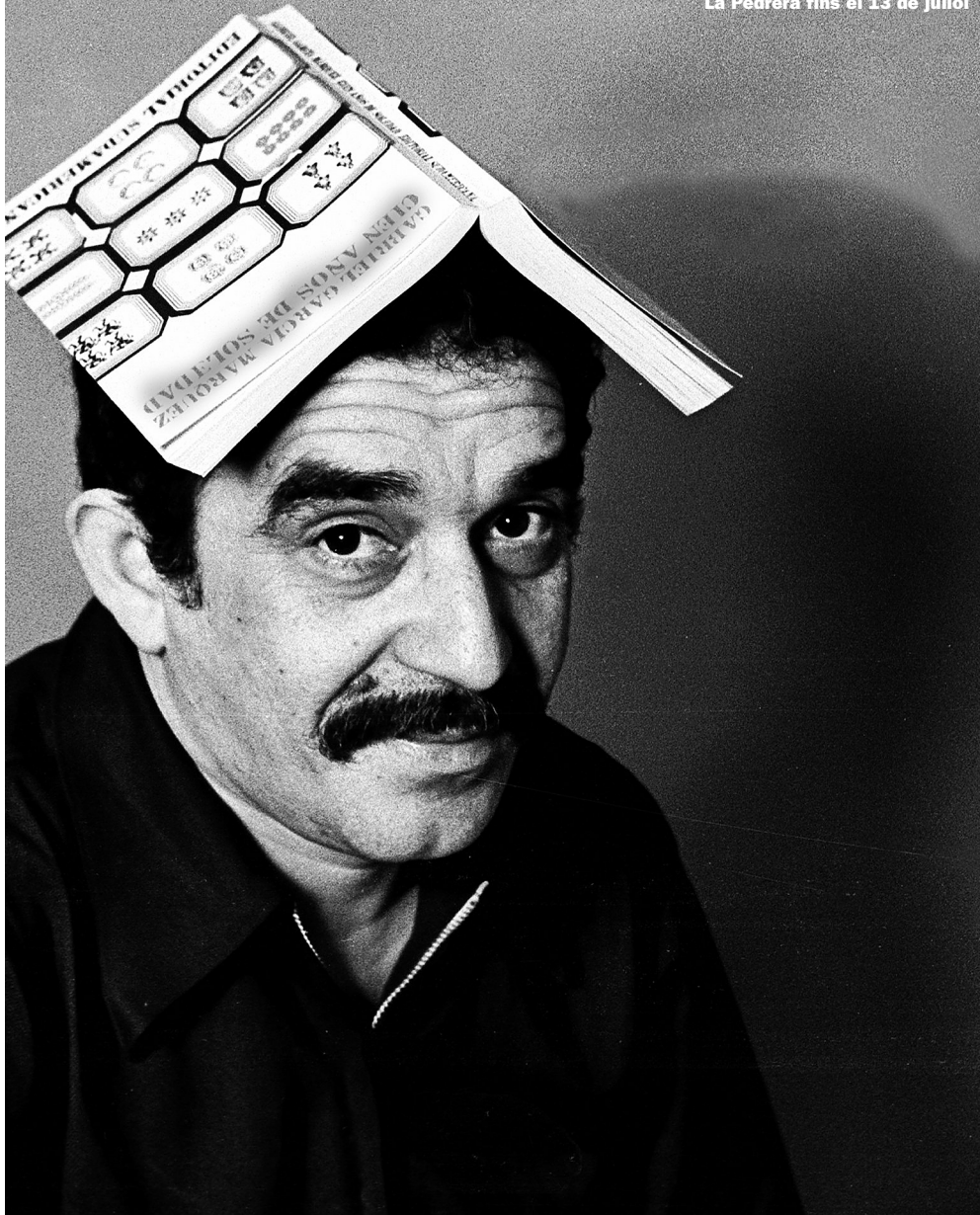
García Márquez, avesat a fabular sobre la seva pròpia biografia, a cercar arrels mítiques en la seva infantesa i joventut, potser exagerava sobre la primera impressió que havia pogut tenir de Barcelona. Però, certament, Vinyes havia deixat prou petja en ell per convertir-lo en personatge de *Cien años de soledad* i evocar-lo sempre que calia.

El savi català. Ramon Vinyes, autor de teatre i de llibres de contes, com *Entre sambes i bananes*, va fundar una llibreria a Barranquilla (Colòmbia), on exercia de mestre de cerimònies d'una tertúlia a la qual acudiria García Márquez. L'anglès Gerald Martin, en la seva rigorosa biografia *Gabriel García Márquez. Una vida* retrata d'aquesta manera Vinyes i la seva influència sobre el jove escriptor: "El fundador espiritual del que més endavant es coneixeria com el grup de Barranquilla era el català Ramon Vinyes, destinat a convertir-se en el vell i savi llibreter català de *Cent anys de solitud*. Nascut al poble de muntanya de Berga el 1882, es va criar a Barcelona i va aconseguir una reputació menor a Espanya abans d'emigrar a Ciénaga el 1913. Rumors sobre la seva possible homosexualitat perviuen a Barranquilla fins avui dia, i semblen fonamentats. En conseqüència, és possible que els dos mentors

decisius de García Márquez al seu període caribeny, fossin homosexuals. Quan García Márquez el va conèixer –i va ser una relació passatgera– Vinyes tenia ja la setantena. Estava prim, tenia una tofa de pèl blanc i un tupè incontrolable com el d'una cacatua. El seu aspecte era alhora imponent i benèvol. Encara que no fos un gran bevedor, tenia excel·lents dots de conversador i un sentit de l'humor fi i mordaç; de vegades podia ser brutalment sincer. Gaudia d'enorme prestigi entre els membres del grup. Sabia que no era

El pes de *Cien años de soledad*.
Una de les fotografies de Colita que formen
part de l'exposició "Colita, ¡Porque sí!"
que exhibeix la Fundació Catalunya
La Pedrera fins el 13 de juliol

un escriptor sensacional, però era molt llegit i el seu concepte de la literatura era ampli i perspicaç alhora. Mai no va guanyar gaires diners, però tampoc el preocupava. Va ser Vinyes qui va donar cohesió al grup i li va infondre confiança per creure que fins i tot en una ciutat desconeguda, on aparentment no hi havia cultura ni història ni universitat ni classe dirigent cultivada, era possible ser culte. I fàcil ser modern. Un dels seus lemes, que García Márquez mai no va oblidar era: 'Si William Faulkner fos a Barranquilla, estaria assegut en

aquesta taula'. I probablement fos cert. Un dels seus temes fonamentals era que el món s'estava convertint en una 'aldea global', molts anys abans que Marshall MacLuhan encunyés aquest concepte."

Sembla suggerir Gerald Martin que el localisme podia ser d'interès universal, com havia ensenyat Faulkner amb el seu escenari literari –Yoknapatawpha– i més endavant demostraria el mateix García Márquez amb el seu Macondo. I que aquesta ensenyança l'havia rebut Gabo de Ramon Vinyes.

La pell de caiman. Una de les primeres persones que García Márquez va conèixer a Barcelona va ser el professor d'història de la literatura Joaquim Marco. Ell havia escrit ja sobre els nous valors de la literatura llatinoamericana i coneixia bé l'obra de García Márquez. Més endavant, per exprés desig de l'autor colombià, Marco signaria el primer pròleg a *Cien años de soledad*, en l'edició d'Austral. D'aquella primera trobada, Marco recorda una anèdota significativa: "Quan va arribar a Barcelona, em va telefonar perquè anés a veure'l. Jo havia fet un llarg article a *Destino* sobre tota la seva obra, excepte *Cien años de Soledad*, sobre la qual em va parlar Pere Gimferrer. S'havien instal·lat a un pis del carrer de República Argentina i ens vam veure allà. Ell venia sense un duro perquè de Colòmbia no li havien deixat traure diners i havia transportat amb ell una pell de caiman que volia vendre per poder pagar-se l'estada aquí. Imagineu-vos-ho: ja havia publicat *Cien años de soledad* però encara no n'havia rebut els fruits. Tenia un cert prestigi però no era la figura mítica en què s'ha convertit després i buscava un comprador per la pell de caiman."

Les coses no semblaven fàcils per a Gabriel García Márquez i la seva dona, Mercedes Barcha, en arribar a Barcelona, però un grup d'intel·lectuals barcelonins els oferiria caliu i aviat els rèdits de *Cien años* anirien creixent exponencialment.

Només arribar, i a petició de Carme Balcells, l'escriptora Rosa Regàs va organitzar un sopar de benvinguda als García Márquez on coneixerien els seus grans amics de Barcelona: "Hi vaig convidar els psicoanalistes Luis i Leticia Feduchi –que, amb el temps, han estat els grans grandíssims amics dels García Márquez–, en Carlos Barral, en Javier i Marta Villavechia i d'altres. El Gabo va fer bona amistat amb tothom i, com es va instal·lar a Barcelona, el vam anar veient amb regularitat".

Regàs els obria així la porta al que s'ha anomenat la *gauche divine* –un grup que Regàs defineix "obert" i "poc convencional" d'escriptors, dissenyadors, arquitectes, models, fotògrafs, etcètera, tots antifranquistes, que es trobaven al Bocaccio i mil llocs més

Gabriel García Márquez a la Rambla, el 1970. L'escriptor va arribar el 1967 i va marxar el 1975, poc abans de la mort del dictador.

sense cita formal. “Un dia ens trobàvem en una exposició, un altre dia en un sopar a casa d’algú, un altre, al Bocaccio. No és que haguessis quedat amb ningú al Bocaccio; anaves allà i sempre hi havia un grup d’arquitectes que parlaven o en Carlos [Barral], que hi havia portat un editor de fora, o gent de Madrid, que llavors venien molt per aquí. Hi havia molt ambient cultural”.

Regàs explica l’espontaneïtat d’aquell grup: “Era una vida molt moguda la d’aquells anys, molt plena, molt divertida: un dia et trobaves perquè havies quedat però un altre dia coincidies en una presentació d’un llibre o en la inauguració d’una exposició; t’hi trobaves i després, de seguida, algú convidava a casa a fer pa amb tomàquet i aquestes coses... Era la vida normal d’un grup bastant nombrós de gent que més o menys ens anàvem ve-

ient constantment. Ara, per quedar amb una persona, li has de trucar i quedar. Aleshores era diferent, era una ciutat més oberta –crec jo– i tenies més possibilitats de sortir: un dia et trobaves amb Jaime Gil de Biedma i un altre, amb un tipus que feia política. No calia quedar. És una de les coses que trobo més diferents de la Barcelona d’ara amb la Barcelona d’aquell temps”.

En tot cas, García Márquez no feia un grup tancat amb els altres escriptors

El propietari de La Font dels ocellets als escriptors del ‘boom’: “Ningú no sap escriure?”

del boom residents a Barcelona. Tenia molta relació amb Vargas Llosa i amb José Donoso, entre d’altres escriptors d’aquell boom de la literatura llatinoamericana, però no només ells.

Segons Rosa Regàs, “Gabo era a Barcelona per feina, com estava en altres llocs per feina també, però si anaves a casa seva i entraves i saludaves, de seguida et convidava a una ampolla de xampany o al que sigui. No era una persona estricta. En Mario Vargas Llosa, en aquest sentit, sí que era més estricte. Treballava de 9 a 1 i de 4 a 7. Era diferent”.

Del pis de República Argentina, Gabo i família van passar a un altre de Sarrià, al carrer de Caponata, 6. Més endavant encara es van comprar un pis al carrer de València amb passeig de Gràcia. “Era una casa que havien remodelat Alfonso Milà i Federico Correa”, explica Rosa Regàs. Fins i tot després de marxar a Mèxic, el 1975, per quedar-s’hi, García Márquez conservaria el pis de Barcelona per passar temporades esporàdicament. “Venia de tant en tant. No és que vinguessis sempre a passar un mes a la primavera o en una època concreta. Venia quan li convenia. Es quedava tres setmanes o un mes i se’n tornava. Quan ells han anat venint després, ens hem anat veient, perquè jo era molt amiga dels Feduchi i quedàvem per dinar o sopar. I ells han vingut moltes vegades a casa meua, els nostres fills també eren amics i hem mantingut el contacte”.

‘Cent anys de solitud’. El 1970 apareix versió catalana de *Cien años de soledad* traduïda per Avel·lí Artís Gener, Tísner, a qui Gabo ja coneixia: “Al Tísner Gabo ja el coneixia de Mèxic, sí. I jo també, perquè era amic del meu oncle, en Pere Pagès (Víctor Alba), que també havia estat a Mèxic. Al Tísner el vaig conèixer en persona precisament quan en Gabo va venir a Edhasa. Ell havia publicat *Cien años de soledad* a l’Editorial Sudamericana i Edhasa era una filial”. Regàs recorda l’acord per la traducció. “Edhasa pertanyia a l’editorial de López Llausàs –recorda Regàs–, que era un català que es va exiliar a l’Amèrica Llatina i va aprofitar la Segona Guerra Mundial per publicar tots els clàssics de la primera meitat del segle XX. Nosaltres

Gabriel García Márquez a la plaça de Catalunya de Barcelona, el 1970.

EFE

llegiem aquests títols, que havien estat prohibits, gràcies a aquelles edicions. I després va publicar *Cien años de soledad*. A Edhasa és on jo vaig assistir a la reunió en què el Gabo va donar el vist-i-plau a tirar endavant la traducció al català de *Cien años del Tísner*.”

Corre la versió que García Márquez li va demanar expressament al Tísner aquesta traducció, però Regàs en té dubtes. “No crec que en Gabo l’hi demanés, al Tísner. No funcionava així. Es feien projectes i uns tiraven endavant i uns altres, no. Però sí que recordo que Gabo estava molt content. Li feia molta il·lusió tenir la traducció al català. Ja era l’any 1970, *Cien años* ja havia estat un èxit a tot arreu, tothom en parlava i s’havia traduït a molts idiomes. Llavors ell deia “Sólo me falta la catalana” i, quan en Tísner l’hi va dir, es va posar molt content”.

El caràcter de Gabo. En Gabriel García Márquez era proper amb els amics i reservat amb els estranys. “Ell —explica Regàs— normalment era una persona molt extravertida i divertida i explicava moltes coses, però si érem en un lloc amb gent amb la qual no se sentia còmode, es quedava tranquil·lament callat —no incòmode ni violent; simplement no parlava”.

Gerald Martin explica en la seva biografia de Gabo que l’escriptor colombià, durant la seva estada a Barcelona, va preferir no mullar-se políticament: “Pel que fa a Espanya, en realitat García Márquez tenia tan poc interès per la política nacional que, a Barcelona, molts van creure que era ‘apolític’. Durant el temps que va passar a la ciutat hi va haver dues importants accions en les quals es va cristal·litzar l’oposició al règim de Franco, on van participar molts dels seus amics —entre els quals Vargas Llosa— i pràcticament tot membre destacat de la *gauche divine*; però no García Márquez. Trenta anys després, Beatriz de Moura em va dir: “En aquells temps Gabo era completament apolític. Subratllat: apolític. Mai no el senties parlar de política i era impossible saber quines eren les seves opinions. En aquells anys es considerava de rigor estar compromès políticament. I Gabo mai no ho va estar”.

La literatura, lògicament, sí que era tema de conversa. Tot i que Regàs opi-

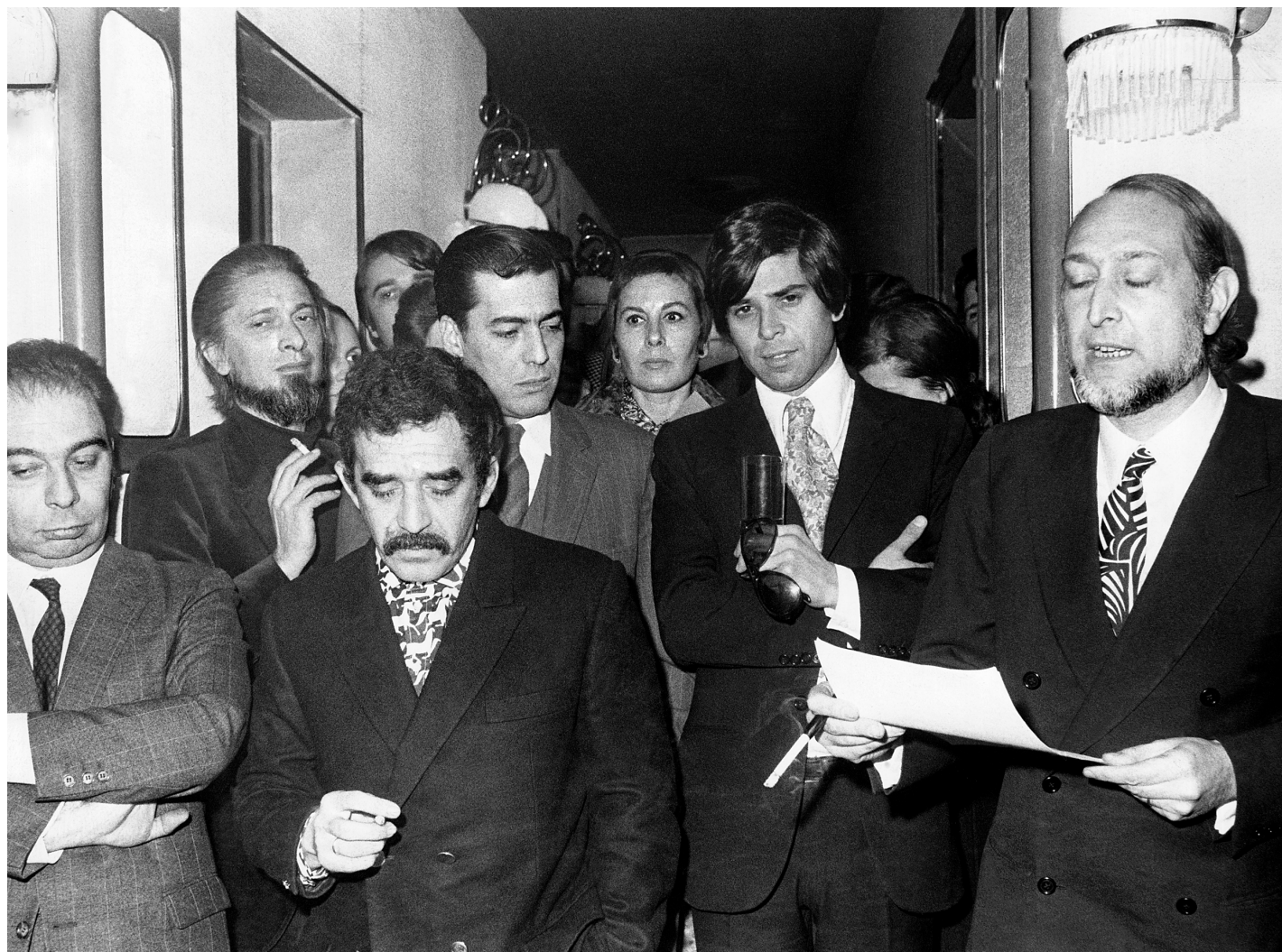

García Márquez en un cafè de Barcelona. L’escriptor colombià mirava de pair el pes de la fama i sublimar-la —suggereix el seu biògraf— a través de l’escriptura d’*El otoño del patriarca*.

na que no sols amb García Márquez; ho era, en general, molt més que ara: “En aquella època es parlava més de literatura que ara. Aleshores jo treballava a Seix Barral i sentia parlar al Carlos i el Jaime Gil de Biedma i el Gabriel Ferrater i els que venien de Madrid, com Juan García Hortelano, i sí que parlaven de literatura però jo ara no sé on es parla de literatura. Ara es parla de les traduccions que s’han fet, de si tal editorial t’ha acceptat aquell llibre, si t’ha pagat no sé quant per endavant. Les coses han canviat. És diferent. Llavors no ho sabies si a algú li havien traduït una novel·la al xinès o a l’anglès. No ho sabies. Però abans tampoc feien tant cas a la gent famosa. Jo vivia a Cadaqués, al pis de sota del de Marcel Duchamp, i no vaig veure mai que ningú no correués darrere d’ell per demanar un autògraf al pintor més

important del segle XX. A Barcelona, és clar que coneixien García Márquez, però diguem que el coneixement no havia arribat a la massa”.

Segons Gerald Martin, en canvi, la fama sí que angoixava Gabo. I *El otoño del patriarca*, escrit a Barcelona, hauria estat una manera de sublimar-la: “La ‘primera mort’ del Patriarca podria ser fàcilment una metàfora de 1967, l’any de *Cien años de soledad*, quan el verdader García Márquez va desaparèixer per sempre sota el pes de la celebritat i la mitologia; potser descriu amb ella el seu gradual adéu a l’anonimat, a la normalitat i a la privacitat, un procés pel qual una crisi de fracàs en els anys seixanta es va convertir, amb una ironia gairebé còmica, en una crisi de fama i èxit als anys setanta. I també podria haver representat en la seva pròpia consciència, un adéu a la joventut

Gabriel García Márquez, entre Juan García Hortelano i Salvador Clotas mentre Josep Maria Castellet llegeix l'acta de lliurament del premi Biblioteca Breve, el 1970. Darrere de Gabo, Carlos Barral, Mario Vargas Llosa i Isabel Mirete.

(la publicació de *Cien años de soledad* va coincidir amb el seu quaranta aniversari). Per la resta, no ens sorprèn del tot que García Márquez, sempre inclinat a reflexions sobre l'edat caduca, avanci la seva crisi de maduresa i comenci la seva pròpia 'tardor' abans que qualsevol altre, ja que la seva crisi de maduresa a Barcelona es barrejava amb la crisi de fama que l'envoltava".

L'estil literari. Joaquim Marco coneix molt bé la literatura de García Márquez i glossa les seves virtuts: "Les seves aportacions són fonamentals. *El coronel no tiene quien le escriba* és un llibre d'una perfecció absoluta. No hi ha una sola paraula que sobri. Extraordinari. Em sembla que aquest és el llibre que va portar a Luis Harss, un nord-americà que feia un llibre sobre els escriptors hispanoamericans, *Los nuestros*, a re-

comanar-li García Márquez a Francisco Porrúa, de l'Editorial Sudamericana, que és qui envia a Gabo el primer contracte per la novel·la que estava fent, que era *Cien años de soledad*, tot i que encara no tenia títol. Només hi havia un conte breu que es deia *La casa* però que s'havia de desenvolupar. En definitiva, *Cien años* és la història de la casa on va viure a la seva infància a Aracataca, un poble d'explotació bananera, amb quatre barraques i poca gent –ara és una ciutat de 50.000 habitants. És el germen de Macondo. El paisatge, les anècdotes familiars –perquè ell viu la infància amb els avis i l'avi li explica històries sobre les lluites que havia vist, la qüestió social i les històries familiars–, tot això ell ho tradueix en aquesta mena de fantasia –que no és, de vegades, tan fantàstica sinó una exageració del que ell havia viscut".

L'obra entroncava amb el realisme màgic hispanoamericà i anava més enllà: "*Cien años* és realisme màgic relatiu perquè s'ha inspirat en elements autobiogràfics, hi ha un punt d'exageració, un poc de Rabelais. El que és mític és la realitat que l'envolta. Hi havia ja una tendència en la literatura hispanoamericana –'lo real maravilloso', un terme que havia inventat Alejo Carpentier– i García Márquez el que fa és escriure d'una manera que sembli objectiu i narra episodis, fantasiosos per exageració, de personatges que ell havia conegut o dels que li havien parlat".

Una altra característica de l'estil inconfusible de García Márquez és la musicalitat. I expliquen molts dels que van visitar els diferents pisos de Gabo a Barcelona que impressionava més l'equip de música que la biblioteca.

MAIG 2014

XABIA FOLK

DIV. 9 22.30h
PLAÇA DE LA CONSTITUCIÓ
LA ROMÀNTICA DEL SALADAR
PRESENTACIÓ DEL NOU DISC "A PARAR A PUERTO RICO"

DIS. 10 22.30h
PLAÇA DE LA CONSTITUCIÓ
OLGA Y LOS MINISTRILES
CANçons i danses d'ARAGÓ

DIU. 11 12h
ERMITA DE SANTA LLÚCIA
CARCADIRA
QUI CANTA ELS SEUS MALS ESPANTA

www.xabiafolk.com

Joaquim Marco en dona la seva versió: “Li agradava molt la música i això es nota molt en la prosa: la seva prosa és molt musical, està filtrada per la música –i per la parla colombiana. Crec que l’última vegada que el vaig veure va ser a Mèxic. Jo estava de jurat del premi internacional Juan Rulfo i van organitzar un dinar per al jurat amb ell de convidat. Vam estar parlant i ell explicava que encara tenia un pis a Barcelona ‘Tinc un pis a Rambla de Catalunya i vinc de tant en tant a escoltar música’, deia”.

Carmen Balcells i la recuperació.

Una persona clau en l’èxit i l’expansió de García Márquez i també del *boom* de la literatura llatinoamericana és Carmen Balcells, segons Marco: “Des que ell agafa Balcells com a representant, ella el llança a la posteritat i li dirigeix cada pas molt meditatament. I hi havia un *feeling* especial entre ells dos. Recordo que els primers articles que publicava sobre García Márquez al diari, m’enviava un ram de roses grogues. No crec que fos el García Márquez, o sigui que suposo que era ella. No deixarà memòries però és la persona clau en aquest fenomen que van anomenar *boom*. I té a veure amb la majoria d’ells perquè els va representar pràcticament a tots”.

Gràcies a Balcells, García Márquez comença a refer-se econòmicament amb els beneficis de *Cien años de soledad*.

“Al cap d’un temps –escriu Gerald Martín a la biografia de Gabo– va començar a visitar l’oficina de Carmen Balcells entre les cinc i les set diverses tardes per setmana, amb el pretext aparent de deixar les últimes pàgines d’*El otoño del patriarca* a bon recer –l’arxiu de Carme Balcells va començar a rebre substancials trams de la novel·la en dates tan inicials com l’1 d’abril de 1969, i va continuar rebent-les fins l’agost de 1974, amb instruccions estrictes de ‘No s’ha de llegir. (Kamen)’–, però també per fer servir el telèfon sense restriccions per als seus tractes comercials i les seves ocupacions confidencials. Així mantenia els negocis fora de casa, i potser li estalviava a Mercedes assabentar-se de coses que l’haurien pogut empipar, com per exemple les grans quantitats

de diners, que guanyava a mans plenes, i que el seu marit va decidir donar al llarg dels anys que vindrien als assumptes polítics i d'indole diversa en els quals s'aniria implicant cada cop més a mesura que passés el temps”.

L'altra persona clau havia estat, prèviament, l'escriptor mexicà Carlos Fuentes: “Carlos Fuentes havia estat al mateix col·legi que José Donoso, eren amics, i el *boom* es munta a Mèxic, no pas a Barcelona. Barcelona va ser la plataforma de llançament gràcies a la Carmeta Balcells, perquè els va representar a gairebé tots. Però de Mèxic surten Fuentes, Donoso, García Márquez, Monterroso.

”En aquell moment eren relativament joves però reivindiquen l'existència de la literatura hispanoamericana: ja no és literatura colombiana o mexicana sinó literatura llatinoamericana –i inclou també Brasil, on hi ha un moviment paral·lel–. Això ho feien conscientment i tenen dos referents: un és la Casa de las Américas de l'Havana i el rescat d'autors que no eren prou coneguts com Borges o Bioy Casares o Yáñez. En el moment del *boom*, Borges era un escriptor conegut per petites minories, però no un autor popular. El descobren a França i, en potenciar la literatura hispanoamericana en general, esdevé un altre mite.”

La Font dels Ocellets. A Barcelona, segons Gerald Martin, es dona el clímax i els últims moments de la concòrdia entre els principals membres del *boom*. Ell mateix narra una trobada, el Nadal de 1970, de Julio Cortázar, Gabo, Vargas Llosa i José Donoso, entre d'altres: “Una setmana abans de Nadal, Cortázar i la seva dona, Ugné, van anar en cotxe a Barcelona, via Saignon. Quan van arribar, tots els escriptors i les seves dones van anar a dinar a un restaurant típic, La Font dels Ocellets, al barri gòtic. Allà hi havia el costum que els clients anotessin les seves comandes en un full imprès, però tot el món estava tan pendent de la conversa que al cap d'una estona l'imprès continuava en blanc, i el cambrer va anar a queixar-se al propietari del local. Aquest va sortir de la cuina amb cara de pocs amics i, amb un marcat sarcasme català, va dir la immortal frase: ‘No hi

Rosa Regàs: Gabo “era extravertit i divertit, però si érem en un lloc amb gent amb la qual no se sentia còmode, es quedava tranquil·lament callat. Ni incòmode ni violent però callat”.

Joaquim Marco: “Li agradava molt la música i això es nota molt en la seva prosa. (...) Deia que mantenia un pis a Barcelona per venir a escoltar música”.

ha ningú aquí que sàpiga escriure?’ (¿Alguno de ustedes sabe escribir?). Es va fer el silenci, en part perquè la situació era incòmoda i en part divertida. Al cap d'una estona, Mercedes va al·legar: ‘Jo, jo sé’ i va començar a llegir la carta en veu alta i va demanar el menjar per a tots”.

Uns dies més tard, per Cap d'Any hi ha l'apogeu i final de l'esmentada concòrdia, segons José Donoso deixa escrit –en la versió castellana, que respectem– en *Historia personal del 'boom'*: “Para mí el *boom* termina como unidad, si es que la tuvo alguna

vez más allá de la imaginación y si en realidad ha terminado, la noche vieja de 1970, en una fiesta en casa de Luis Goytisolo en Barcelona, presidida por María Antonia, que, bailando ataviada con bombachas de terciopelo multicolor hasta la rodilla, botas negras, y cargada de alhajas bárbaras y lujosas sugería un figurín de Leon Bakst para Scherezade o Petruska. Cortázar, aderezado con su flamante barba de matices rojizos, bailó algo muy movido con Ugné; los Vargas Llosa, ante los invitados que les hicieron rueda, bailaron un valsecito peruano, y luego,

a la misma rueda que los premió con aplausos, entraron los García Márquez para bailar un merengue tropical. Mientras tanto, nuestro agente literario, Carmen Balcells, reclinada sobre los pulposos cojines de un diván, se relamía revolviendo los ingredientes de este sabroso guiso literario, alimentando, con la ayuda de Fernando Tola, Jorge Herralde, y Sergio Pitlor, a los hambrientos peces fantásticos que en sus peceras iluminadas decoraban los muros de la habitación: Carmen Balcells parecía tener en sus manos las cuerdas que hacían bailar a todos como a marionetas, y nos contemplaba. Quizá con admiración, quizá con hambre, quizá con una mezcla de ambas cosas, mientras contemplaba a los peces danzando en sus peceras”.

Rosa Regàs lamenta que aquella Barcelona s'estigui oblidant: “Em sap greu que Barcelona no hagi aprofitat més i hagi estat més generosa en el record i en la memòria de tots aquests llatinoamericans com en Gabo, en Vargas Llosa, José Donoso i tanta altra

Gabriel García Márquez i Pasqual Maragall, en la seva etapa d'alcalde de Barcelona, en una reunió el 10 de maig de 1983. L'escriptor va mantenir un pis a la ciutat i venia esporàdicament.

gent que va ser aquí. D'alguna manera haguéssim pogut recordar i no tenen ni un mal carrer ni hi ha una placa enlloc ni res. Les ciutats es fan de la gent que

ha vingut a deixar la seva saviesa i la seva simpatia.”

García Márquez marxaria de Barcelona el 1975, poc abans de la mort del dictador Franco.

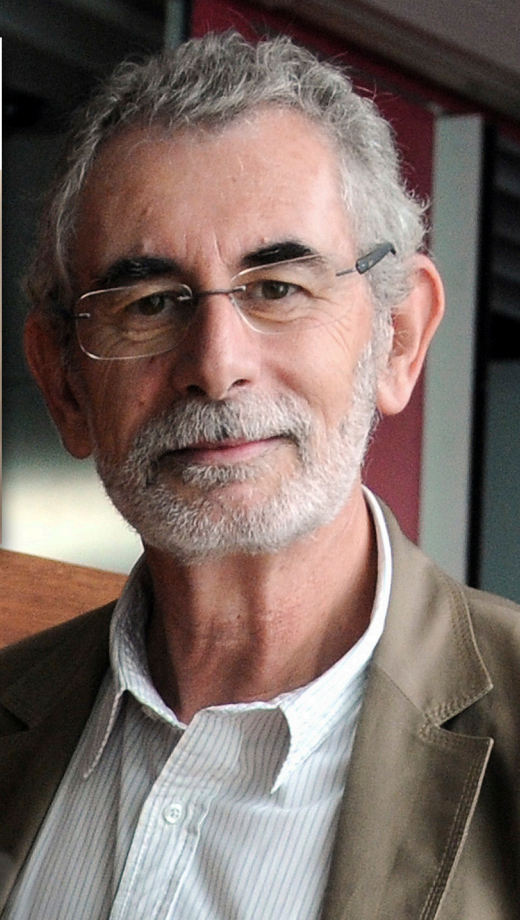
En la citada entrevista de Xavi Ayén a García Márquez –gairebé cinquanta anys després de la remota tarda que arribà a Barcelona–, el Nobel de literatura recordaria una altra vegada aquella pell de caiman: “Vam arribar el 1967, carregant una pell de caiman de dos metres que em va regalar un amic. Jo estava disposat a vendre-la, perquè necessitàvem els diners, però m'hi vaig repensar i finalment no ho vam fer. Tot va ser molt ràpid, en els anys que vaig viure a Barcelona vaig passar de no tenir res per menjar –abans, a París, havia arribat a pidolar al metro– a poder comprar-me cases”.

No es va vendre la pell, va superar l'èxit i va marxar de Barcelona, el 1975, amb *El otoño del patriarca* sota el braç.

Anys després escriuria, en la seva novel·la més estimada, *El amor en los tiempos del cólera*, sobre aquells animals de pell dura i preciosa, i sobre la fi de tot: “Cuando los caimanes se comieron la última mariposa, y se acabaron los manatíes maternas, se acabaron los loros, los micos, los pueblos: se acabó todo.”

Àlex Milian

Tomàs Llopis
Lluc

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com